

12. *Ponjatie arhetipiki publichnogo administrirovanija [The concept of archetypal public administration]*. Retrieved from: <https://infopedia.su/4x8ad1.html>
13. *Sommission on the future delivery of public services* – Produced by APS Group Scotland. (2011).
14. *SPO robotodavciv na nacional'nomu rivni zatverdzheno prioriteti dijaj'nosti na 2019 rik i seredn'ostrokovu perspektivu [The SPO of employers at the national level has approved the priorities for 2019 and the medium-term perspective]*. Retrieved from: <http://fru.ua/ua/events/fru-events/spo-robotodavtsiv-na-natsionalnomu-rivni-zatverdzheno-priorytety-diialnosti-na-2019-rik-i-serednostrokovu-perspektyvu> [in Ukrainian].
15. *Sushhestvennye priznaki i jelementy «novoj» modeli publichnogo upravlenija [Essential features and elements of the “new” model of public administration]*. Retrieved from: <https://svyatik.org/svarka-128498.html> [in Russian].
16. Ustinovich, E.S., & Novikova, T.P. (2011). *Sovremennye teorii gosudarstvennogo upravlenija: osnovnye koncepcii i ih harakteristiki [Modern theories of public administration: basic concepts and their characteristics]. Gosudarstvennaja vlast' i mestnoe samoupravlenie, 9, 16-23 [in Russian]*.

Сьомич Микола Іванович

Кандидат з державного управління, професор
Полтавська державна аграрна академія
36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3.

Somych Mykola

Cand. of Public Administration, Professor
Poltava state agrarian academy
1/3 Skovorody Str., Poltava, 36003, Ukraine

Email: somuch.mukola@pdaa.edu.ua

Цитування: Сьомич М. І. Особливості сучасних моделей публічного управління /М. І. Сьомич // Аспекти публічного управління. – 2019. – Т. 7 – № 4. – С. 44-51

Citation: Somych M.I. (2019). *Osoblyvosti suchasnykh modelei publichnoho upravlinnia [Features of modern models of public administration]. Public administration aspects, 7 (4), 44-51*

Стаття надійшла / Article arrived: 14.03.2019

Схвалено до друку / Accepted: 16.04.2019

Brexit: ознаки дезінтеграції митного союзу ЄС в умовах глобалізації

Квелиашвілі Ірина, Університет митної справи та фінансів

Процеси зміни світового простору, перетворення його в єдину зону, безперешкодне переміщення товарів, послуг, інформації, капіталу є аспектами глобалізації світової економіки. В цьому просторі більш вільно поширюються ідеї, які сприяють розвитку актуальних інституційних утворень і формують їх комунікативні зв'язки. Україна знаходиться на шляху вирішення євроінтеграційних завдань, що визначені Угодою про Асоціацію з ЄС, імплементації митного законодавства, метою яких є не тільки створення та існування зони вільної торгівлі, але й більш поглибленої інтеграції.

Метою статті є огляд можливих сценаріїв, які стосуються умов переміщення товарів через митний кордон, у разі прийняття остаточного рішення щодо виходу Великобританії зі складу Митного союзу ЄС.

На сьогодні вже визнано, що інтеграційна сталість Митного союзу ЄС опинилась під загрозою, яка отримала назву Brexit. Цей феномен, як виклик інтеграції в умовах всеосяжної глобалізації, надає поштовху для поміркованого вибору концепції та форми інтеграції на подальшу перспективу економічного розвитку країн членів та країн-кандидатів на членство у Співтоваристві.

Євроінтеграційна направленість економічної політики України разом з актуальними питаннями, що потребують першочергового вирішення та виконання зобов'язань, повинна розглядатись і за критерієм ймовірних ризиків та загроз національним інтересам. У статті наводяться помірковані аргументи Британських аналітиків стосовно виходу Великобританії з ЄС, актуальні питання щодо варіативних перспектив митних правовідносин між Європейським Союзом та Великобританією, а також Митним союзом ЄС. Вплив можливих сценаріїв «м'якого Brexit», «жорсткого Brexit» на зовнішньоекономічну діяльність країни та її активність.

Ключові слова: Глобалізація; Європейський Союз; митний союз; інтеграція; дезінтеграція; «Brexit»; єдиний ринок; зони вільної торгівлі; зовнішньоекономічні відносини

Brexit: signs of disintegration of the EU customs union under the conditions of globalization

Kveliashvili Iryna, University of Customs and Finance

The processes of changing the world's space, turning it into a single zone, the unimpeded movement of goods, services, information, capital are aspects of the globalization of world economies. In this space, ideas that contribute to the development of relevant institutional formations and form their communicative connections are more freely distributed. Ukraine is on the way to solving the European integration tasks defined in the Association Agreement with the EU, the implementation of customs legislation, the purpose of which is not only the establishment and existence of a free trade zone, but also a more in-depth integration.

The purpose of the article is to review possible scenarios concerning the conditions of movement of goods across the customs border, in the event of a final decision on the withdrawal of Great Britain from the EU Customs Union.

Today, it has already been recognized that the integration persistence of the EU Customs Union was threatened by the name Brexit. This phenomenon, as a challenge to integration in a globalized world, gives impetus to a moderate choice of concept and form of integration for the future perspective of economic development of the member countries and candidate -countries for membership in the Community.

The European integration policy of Ukraine's economic policy, along with urgent issues requiring a priority solution and fulfillment of obligations, should also be considered under the criterion of probable risks and threats to national interests. The article gives moderate arguments from UK analysts regarding the UK's exit from the EU, the urgent issues regarding the varied prospects of customs relations between the European Union and the UK, as well as the EU Customs Union. Influence of possible scenarios of «soft Brexit», «hard Brexit» on foreign economic activity of the country and its activity.

Keywords: Globalization; customs union; integration; disintegration; Brexit; single market; free trade zone; foreign economic relations

Brexit: признаки дезинтеграции таможенного союза ЕС в условиях глобализации

Квелиашвили Ирина, Университет таможенного дела и финансов

Процессы изменения мирового пространства, превращение его в единую зону, беспрепятственное перемещение товаров, услуг, информации, капитала являются аспектами глобализации мировой экономики. В этом пространстве более свободно распространяются идеи, которые способствуют развитию актуальных институциональных образований и формируют их коммуникативные связи. Украина на пути решения евроинтеграционных задач, определенных Соглашением об ассоциации с Европейским Союзом, имплементации таможенного законодательства, целью которых является не только создание и функционирование зоны свободной торговли, но и более углубленной интеграции.

Целью статьи является обзор возможных сценариев, касающихся условий перемещения товаров через таможенную границу, в случае принятия окончательного решения по выходу Великобритании из состава Таможенного союза ЕС.

На сегодня уже признано, что интеграционное постоянство Таможенного союза ЕС оказалась под угрозой, которая получила название Brexit. Этот феномен, как вызов интеграции в условиях всеобъемлющей глобализации, является стимулом для осмысленного выбора концепции и формы интеграции на дальнейшую перспективу экономического развития стран-членов и стран-кандидатов на членство в Сообществе.

Евроинтеграционная направленность экономической политики Украины вместе с актуальными вопросами, требующими первоочередного решения и выполнения обязательств, должна рассматриваться и по критерию вероятных рисков и угроз национальным интересам. В статье приведены умеренные аргументы Британских аналитиков по поводу выхода Великобритании из ЕС, актуальные вопросы вариативных перспектив таможенных правоотношений между Европейским Союзом и Великобританией, а также Таможенным союзом ЕС. Влияние возможных сценариев «мягкого Brexit», «жесткого Brexit» на внешнеэкономическую деятельность страны и ее активность.

Ключевые слова: Глобализация; Европейский Союз; таможенный союз; интеграция; дезинтеграция; «Brexit»; единый рынок; зоны свободной торговли; внешнеэкономические отношения

Вступ.

Варіативні сценарії Великобританії про відносини з Митним союзом Європейського Союзу після виходу з ЄС періодично становляться приводом для дискусій на різних рівнях відносин: політичних, суспільних, економічних, активному обговоренню у засобах масової інформації.

Один зі сценаріїв полягає в тому, щоб Великобританія залишилася в існуючому Митному союзі Європейського Союзу. Інший – щоб Великобританія та ЄС об'єдналися та сформували окремих «митний союз». Цілком очевидно є практична різниця між цими двома сценаріями. Третій полягає в тому, щоб Великобританія підтримувала свої зовнішні митні тарифи у відповідності до тарифів ЄС, що стосується лише деяких секторів економіки.

Мова йде не тільки про митні тарифи. Але ж митниця здійснює широкий спектр нетарифних заходів контролю товарів, що включає контроль здоров'я населення,

стандартів на продукти харчування, безпеки товарів, що перетинають кордон країни. У разі вибору будь-якого із запропонованих сценаріїв виникає необхідність у зміні значної кількості законодавчих актів.

Метою статті є огляд можливих сценаріїв, які стосуються умов переміщення товарів через митний кордон, у разі прийняття остаточного рішення щодо виходу Великобританії зі складу Митного союзу ЄС.

Аналіз досліджень.

Дослідженню процесів глобалізації їх інтенсифікації присвячено багато праць зарубіжних та вітчизняних вчених, серед яких С. Гофман, Е. Ласло, М. Обстфельд, Б. Одягайло, Г. Марковіц, Ф. Мартін, Е. Роуз, Ю. Пахомова, А. Тейлор.

Вплив процесів глобалізації на трансформацію національної економіки досліджено у працях І. Бурковського, А. Гальчинського, В. Геєця, А. Кредісова, Д. Лук'яненка.

Моделювання кризових ситуацій та виявлення критеріїв ймовірних ризиків глобалізації, дослідження можливості локалізації

криз та пошук шляхів їхнього запобігання проводили А. Ерер, М. Месарович, Е. Пестель.

Інтеграція, як стан сучасного світу, є досить популярною темою серед науковців, політичних діячів. Попри це, мінлива природа будь-яких процесів, прояв невизначеності надає поштовх для нових досліджень та дискусій. Дезінтеграція, як феномен для стійкого утворення «Європейський Союз», набуває актуальності для його вивчення.

Виклад основного матеріалу.

Особливістю рівня розвитку світової економіки в умовах глобалізації є лібералізація зовнішньоекономічних відносин, регіональна економічна інтеграція, інтернаціоналізація та уніфікація правил господарської діяльності зі створенням системи міждержавного їх регулювання, але ж і поряд з цим зниження ефективності застосування традиційних національних інструментів регулювання економіки.

Американський економіст Джозеф Юджин Стігліц [1] свої погляди і міркування з проблем глобалізації пов'язував із тенденціями стосовно інтенсивного обміну знаннями і технологіями, що призводить до виникнення єдиного економічного та інформаційного простору, усунення бар'єрів на шляху вільної торгівлі і більш тісної інтеграції національних економік. У глобалізації закладено такий потенціал розвитку, який здатний поліпшити життя всього населення планети.

Та попри це Джозеф Юджин Стігліц [1] визнає, що у багатьох регіонах світу існує опозиція глобалізації, яка не є опозицією нових джерел фінансових коштів для забезпечення економічного зростання або новим експортним ринкам, але це опозиція певного пакету доктрин, політиці, яка нав'язана світу міжнародними фінансовими інститутами. І це опозиція не просто самої цієї політики, а твердженням, що існує єдиний набір політичних заходів, які безпомилково діють у всіх сферах життєдіяльності. Домінування однієї певної ідеології не тільки позбавляє країни свободи власного вибору, але і в значній мірі сприяє їх невдачам.

Обумовленість посиленням синергетичних параметрів суспільства, а саме: від-

критість – глобалізація, нелінійність – інтеграція, нестійкість – динамізм, вимагають готовності та сприйняття змінювати, надавати гнучкості процесам разом із принциповим відстоюванням інтересів суспільства та держави водночас.[2]

У країнах, що повільно відновлюються після Великої рецесії, глобальні виклики суспільства саме направлені на звинувачення глобалізації. Згідно з поширеною думкою, зниження торговельних бар'єрів на світових ринках та збільшення потоку товарів і робочої сили через національні кордони викликали стагнацію заробітної плати, зменшення можливостей для працевлаштування та збільшення нерівності доходів та інші проблеми.

Опір глобалізації породив негативну реакцію і в розвинених країнах. Голосування «Brexit» Сполученого Королівства залишити Європейський Союз, результати президентських виборів у США як найбільш показові приклади. Проте, це не нове явище. Ще у 90-х роках минулого століття Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА) зіткнулася з опозиційними настроями. Засідання Світового банку, Світової організації торгівлі та Міжнародного валютного фонду супроводжувались анти-глобалізаційними протестами наприкінці ХХ і початку ХХІ сторіччя [3].

Історичний алгоритм можливо визначити як загальнонаціональні настрої навколо глобалізації, що змінюються пропорційно стану економіки країни: її погіршення включає механізми протекціонізму, підвищення створює підґрунтя для активізації інтеграційних процесів, еволюція яких закладає базу для всеохоплюючої інтеграції, включно до втрати суверенітету окремою державною.

Інтеграційні процеси між державами розпочинаються з підписання преференційних торговельних угод, створення зони вільної торгівлі, яка передбачає повне скасування митних тарифів у взаємній торгівлі між країнами учасниками угоди при збереженні національних митних тарифів щодо третіх країн.

Наступним етапом інтеграції є створення митного союзу із погодженим скасуванням національних митних тарифів та введенням загального митного тарифу і єдиної

системи нетарифного регулювання торгівлі відносно третіх країн, безмитну внутрішню торгівлю та повну свободу переміщення товарів всередині регіону. Це створює умови для вільного руху не тільки товарів та послуг, але й капіталу та робочої сили, що вимагає міждержавної координації економічної політики.

Поглиблення процесів інтеграції дозволяє створювати економічний союз, який передбачає поряд із загальним митним тарифом і свободою руху товарів, послуг, факторів виробництва, ще й координацію макроекономічної політики та уніфікацію законодавства у валютній, бюджетній сферах. За цих умов виникає потреба в органах, наділених повноваженнями приймати оперативні рішення в цілому від імені країн-членів.

Політичний союз, як породження поглибленої інтеграції, передбачає передачу національними урядами більшої частини своїх функцій у відносинах з третіми країнами наддержавним органам.

Тож безпрецедентним у новітній інтеграційній історії є Brexit, який породжений невизначеністю політичного курсу та не окреслених економічних перспектив Європи.

Державний секретар з міжнародної торгівлі Ліам Фокс заявив, що Великобританія повинна вийти з Митного союзу ЄС та мати нові можливості для торгівлі з рештою світу [4].

Сполучене Королівство Великобританія є конституційною монархією з парламентською демократією з главою уряду – прем'єр-міністром і главою держави – монархом.

Найбільш важливими секторами економіки Великої Британії у 2016 році, рік проголошення волевиявлення, були оптова та роздрібна торгівля, транспорт, соціальна сфера, державне управління, оборона, освіта, охорона здоров'я та соціальна робота та промисловість.

Сполучене Королівство має 24 представника в Європейському економічному та соціальному комітеті.

Великобританія спілкується з інституціями ЄС через своє постійне представництво в Брюсселі. Як «посольства Сполученого Королівства в ЄС» його головне завдання полягає в ефективному забезпеченні інтересів і політики країни у співпраці з ЄС.

Фінансові внески країн-членів до бюджету ЄС розподіляються за принципом справедливості. Чим більша економіка країни, тим більше вона платить – і навпаки. Бюджет ЄС не спрямований на перерозподіл багатства, а орієнтований на потреби всіх європейців в цілому.

Розподіл фінансів Великобританії з ЄС у 2017 році [5]:

Загальні витрати ЄС у Великобританії: 6,326 млрд. Євро

Загальні витрати ЄС у% від ВВП Великобританії: 0,28%

Загальний внесок Великобританії до бюджету ЄС: 10,575 млрд. Євро

Внесок Великобританії до бюджету ЄС у% від ВВП: 0.46%

Кошти, внесені Великобританією до бюджету ЄС, допомагають фінансувати програми та проекти у всіх країнах ЄС. Це й будівництво доріг, субсидування дослідництва, охорона навколишнього середовища.

Причини голосування країни у референдумі за вихід з Європейського Союзу знаходяться у площині збереження національних інтересів та стосуються власного контролю над імміграційною, неонаціоналістичною політиками, відносинами з Ірландією. Але найбільші передумови для виходу з Європейського союзу все ж економічні.

У торгівлі в межах ЄС експорт Сполученого Королівства складає 47%.

Імпорт з країн ЄС – 51% [5].

Тож одним із головних факторів є наявність у Великобританії дефіциту торгівлі з 27 країнами-членами ЄС, які більше експортують до Великобританії, ніж навпаки.

Таким чином, якщо існують нові бар'єри для торгівлі, то 27 країн-членів ЄС мають більше продажу товарів і послуг під загрозою, ніж Великобританія.

Ключовим питанням з точки зору торгівлі є питання, чи залишиться Великобританія в Митному союзі ЄС, коли вона вийде з Європейського Союзу.

Це означає, наприклад, що іноземним товаровиробникам із виробництвом, що розміщено у Великобританії, доведеться переглянути торговельні угоди з Європою. Це створить проблеми у більшості для продажу сільськогосподарських товарів, товарів фар-

мацевтичної галузі. Це передбачає, що студенти з країн ЄС повинні будуть сплачувати більш високу плату за навчання у британських університетах, а британським університетам не гарантуватиме фінансування ЄС для проведення досліджень. Це зруйнує роки економічних торговельних угод з європейським континентом і зруйнує довіру до Лондону як до фінансового центру Європи. В цілому це може завдати шкоди не тільки британській економіці, а й економіці ЄС і, можливо, навіть світовій економіці. [6]

В той же час за британською аналітикою важливими аргументами для виходу Великобританії з ЄС визнано [7]:

Аргумент 1: ЄС загрожує британському суверенітету.

За низкою повноважень ЄС його правила переважають національні закони.

Аргумент 2: ЄС душить Великобританію в обтяжливих правилах.

Аргумент 3: ЄС закріплює корпоративні інтереси і запобігає радикальним реформам.

Аргумент 4: ЄС був гарною ідеєю, але євро – це катастрофа. Хоча Великобританія не вступила в зону єдиної валюти. Багато економістів вважають, що для належної роботи єврозони потрібна глибша фіскальна та політична інтеграція.

Аргумент 5: ЄС дозволяє в'їзду занадто великій кількості іммігрантів.

Аргумент 6: Великобританія могла б мати більш раціональну імміграційну систему за межами ЄС.

Правила ЄС вимагають від Великобританії прийняти всіх громадян ЄС, які хочуть переїхати до Британії, незалежно від того, чи мають вони добрі перспективи роботи або знання англійської мови.

Аргумент 7: Великобританія могла б утримати кошти, які зараз надсилає до ЄС.

ЄС не має повноважень безпосередньо збирати податки, але він вимагає від держав-членів щорічного внеску до центрального бюджету ЄС. В даний час внесок Великобританії коштує близько 13 млрд. Фунтів стерлінгів (19 мільярдів доларів США) на рік, що становить близько 300 доларів на людину у Великобританії.

Членство в ЄС мало значний вплив на британські інституції та верховенство національного законодавства:

Вважається, що принаймні 10% усіх законів Великобританії походять з ЄС.

Законодавство, що впливає на британський бізнес, визначається на рівні ЄС

Від 60% до 90% національного законодавства залежать від рішень ЄС.

Стає зрозумілим, що сталість Митного союзу не позбавляє країн уникнення внутрішніх проблем, але ж і є приводом для їх виявлення та пошуку шляхів подолання.

Уряд прогнозує, що деякі ключові сектори економіки можуть особливо постраждати від «брудного» Brexit без створення угоди з Митним союзом. Передбачається, що автомобільна, хімічна та фармацевтична промисловість, які в значній мірі торгують з Європейським Союзом, у довгостроковій перспективі буде скорочена на 20%. У своїй доповіді Банк Англії попередив, що безладний Brexit призведе до скорочення економіки Великобританії на 8% [8].

Важливим елементом єдиного ринку ЄС є Митний союз. Згідно з його правилами ЄС діє як торговий блок, що застосовує спільний зовнішній тариф та митні застереження, веде переговори про торговельні угоди як єдиний орган. Як члену Митного союзу ЄС Великобританії не дозволяється окремо вести переговори про ймовірні двосторонні торговельні угоди.

Митний союз ЄС – це система, згідно з якою всі держави-члени виконують набір загальних правил у здійсненні митного контролю над товарами, що входять до ЄС із-за меж союзу. Основою цієї системи є контроль за стягненням митних тарифів, запровадження торгових квот відповідно до Спільного митного тарифу ЄС. При цьому митний контроль виходить за межі стягнення податків і стосується питань перевірки харчових продуктів, відповідність стандартам охорони здоров'я та перевірка відповідності споживчих товарів правилам безпеки.

Наслідком функціонування митного союзу в рамках системи ЄС є стягнення тарифних надходжень до загального центрального банку. Система розподілу надходжень від справляння митних тарифів є особливо невигідною для Великобританії, оскільки вона має найвищий відсоток своєї торгівлі за межами ЄС відносно будь-якої держави-члена.

Вихід з Митного союзу для Великобританії означає митні перевірки на кордонах з ЄС, у тому числі на кордоні між Північною Ірландією та Республікою Ірландія. Іншим наслідком є те, що Велика Британія більше не матиме вигід від 56 угод про вільну торгівлю ЄС, які забезпечують країні пільговий доступ до ринків за межами ЄС. Це у свою чергу може завдати британським експортерам додаткових витрат через високі тарифи та інші торгові бар'єри на цих ринках.

Існує також ще один важливий момент, що стосується виходу з Митного союзу ЄС. Це відносини Великобританії зі Світовою організацією торгівлі (СОТ).

Умови членства Великобританії в СОТ в даний час регулюються її членством в Митному союзі ЄС. Таким чином, у разі, якщо Великобританія виходить з ЄС, існуючі зобов'язання Великобританії щодо СОТ матимуть невизначений статус і повинні бути переглянуті.

Brexit також негативно впливає на експортерів з країн, що задовольняють потреби внутрішнього ринку країни. Наприклад, експортери сільськогосподарських товарів з Бразилії, Аргентини, які намагаються отримати більший доступ до ринку Великої Британії, сприймають Brexit як можливість його втрати. Деякі аспекти членства ЄС у СОТ, такі як квота на імпорт новозеландського овечого м'яса, також будуть залежати від виходу Великобританії з Митного союзу ЄС. Таким чином, навіть просте відображення існуючих зобов'язань може включати складність у домовленостях між ЄС, Великобританією та іншими країнами.

Як і в інших аспектах торговельної політики, ЄС веде переговори щодо Великобританії від імені СОТ. Права та обов'язки цієї країни у СОТ інтегровані з правами інших членів ЄС.

Важливим завданням для Великобританії стане початок відновлення своєї мережі торговельних угод на заміну втрачених після виходу з Митного союзу ЄС.

Тож дезінтеграція, на відміну від інтеграції, створює певні завдання перед урядом, що у свою чергу може завдати нового поштовху у розвитку як економіки, так і відкриття та впровадження інноваційного контенту в життя країни.

Сполучене Королівство повинно сформулювати і проводити незалежну торговельну політику, яка формувалась до цього більше 40 років [9].

В інформаційному просторі розглядаються ймовірні сценарії розвитку, а також його альтернативні «жорсткий» або «м'який» Brexit, потенційні наслідки по митних питаннях та торгівлі, майбутні відносини з єдиним ринком ЄС і Митним союзом ЄС, а також критерії гармонізації ринку.

Жорсткий Brexit. За цим сценарієм Великобританія покине єдиний ринок і Митний союз ЄС, що є заявленою метою уряду країни. Це передбачає застосування правил, які регулюють торгівлю між членами Світової організації торгівлі, Великобританію, ЄС і всіма державами-членами ЄС. Великобританії доведеться самостійно обговорювати свої зобов'язання в рамках СОТ, враховуючи, що на даному етапі її членство в цій організації є наявність членства в ЄС.

Найбільш руйнівним, з точки зору торгівлі, є сценарій Brexit, за яким ЄС і Великобританія зажадають рішення щодо створення оновленого кордону, що включає застосування відповідного митного тарифу. Це також може привести до відмінностей в режимах митного регулювання відносин між ЄС і Великобританією та зростанні «нетарифних перешкод».

Жорсткий Brexit зажадає від митних органів в ЄС і Великобританії розглядати імпорт і експорт в контексті контролю та вимог, які застосовуються у відносинах з країнами, що не входять в ЄС / Митний союз. Це створює потреби селекції, забезпечення контролю і управління ризиками, додаткових ресурсів щодо розробки і впровадженні власних інформаційних технологій, систем, контролю і кваліфікованого персоналу.

У зв'язку з численними угодами про вільну торгівлю і торговими угодами, які на даний час існують між ЄС, у тому числі за участі Великобританії, і третіми країнами, жорсткий Brexit означає, що перед Великобританією постає потреба у перегляді всіх угод вже на двосторонній основі. У випадку проведення переговорів щодо створення зони вільної торгівлі з ЄС по аналогії із моделлю Норвегії та Швейцарії означає,

що експортерам необхідно дотримуватися вимогливих правил походження, які мають узгоджуватись в рамках торговельної угоди. Норвезька і швейцарська моделі надають незначний доступ до єдиного ринку, але й накладають певні зобов'язання, які обмежують здатність Великобританії діяти на свій розсуд, наприклад, з точки зору вільного пересування громадян.

«Норвезька модель» позиціонує Норвегію як країну, що не є частиною Європейського Союзу, але входить до Європейського економічного простору та є частиною єдиного ринку ЄС. Норвегія також є членом Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ), до якої входять ще й Ісландія, Ліхтенштейн та Швейцарія.

За частиною «жорсткого сценарію Brexit», найменш вигідним варіантом, існує ймовірність тимчасового рішення про надання членства в СОТ, що передбачає застосування обов'язків «найбільшого сприяння», поряд з повним прикордонним контролем та інспектуванням. Імовірність такого сценарію не є результатом, до якого прагне уряд Великобританії.

М'який Brexit. В разі «м'якого Brexit» Великобританія залишиться в Митному союзі ЄС, що забезпечить вільне переміщення товарів, без тарифних бар'єрів з ЄС і спільні тарифи на товари, що надходять як до Великобританії, так і в інші країни Євросоюзу з третіх країн. Цей вибір буде означати, що Великобританія не зможе самостійно домовлятися про нові торгові угоди з третіми країнами.

Великобританія може також зберегти більшу частину свого існуючого рівня доступу до Єдиного ринку в м'якому сценарії Brexit, хоча точний характер цього доступу буде залежати від домовленостей за остаточно узгодженим сценарієм.

У торгових переговорах добрі наміри не є гарантією якісних результатів. Незважаючи на те, що виражена урядом Великобританії прихильність запобігання збоїв під час переходу до майбутнього партнерства має оптимістичний аспект, це не гарантує продовження торгівлі без виникнення конфліктних ситуацій. На даному етапі здається майже неминучим, що правила торгівлі та митні

стосунки зміняться і стануть менш сприятливими для обох сторін [10].

Перебування в Митному союзі після виходу з ЄС споріднено із ситуацією для Туреччини, яка зобов'язана застосовувати тарифи, погоджені ЄС без жодного впливу на торговельні переговори. Якщо ЄС укладе нову торговельну угоду з іншою країною, Великобританія, як і Туреччина зобов'язана застосовувати пільгові тарифи на імпортовані товари з цієї країни, але не зобов'язана відмовитися від тарифів на експорт з країни, що призводить до зниження конкурентноспроможності таких товарів.

Разом із цим звільнення від тарифів саме по собі не скасовує зобов'язання щодо прикордонних перевірок. Уникнути перевірок на кордоні можливо при залишенні на єдиному ринку, принаймні для товарів.

Що стосується важливих торговельних відносин між Великою Британією та іншими державами-членами ЄС, наслідки визначених оновлених зовнішніх кордонів і нових правил торгових відносин можуть мати далекосяжні наслідки і призвести до значних порушень.

З точки зору митниці та торгівлі, серед іншого є доцільним враховувати наступні питання при оцінці різних варіантів [11]:

- У Великобританії існує необхідність у створенні нової нормативно-правової бази з митних питань та глобальної торгівлі, яка оснований на ключових напрямках, що стосуються переміщення товарів через кордон, а також співпраці з митними органами інших держав.

- Великобританії необхідно розробити новий митний кодекс із визначенням питань митного регулювання та співробітництва.

- Статус дозволів «уповноважений економічний оператор», виданих митною адміністрацією HMRC в Великобританії, є невизначеним: чи залишаться вони дійсними, чи будуть анульовані Великобританією або ЄС?

Ті ж питання стосуються обов'язкової інформації про походження та класифікацію товарів, визначення їх вартості та митної оцінки, дозволах на внутрішню обробку, дозволах на застосування митних складів, спрощених процедурах і інших дозволів, що видає митна адміністрація HMRC.

Розміщення митних пунктів на кордоні задіє значні додаткові ресурси. Наприклад, в Ірландії на теперішній час відсутні прикордонні або інспекційні пункти, але існує більше 250 дорожніх прикордонних переходів, які потенційно можуть бути піддані прикордонним перевіркам після виходу Великобританії з Митного союзу ЄС [12].

У контексті швидкої автоматизації та інформатизації процедур проходження митного контролю, перебування за межами Митного союзу та єдиного ринку на разі спрощує та не повинно передбачати значних затримок на кордоні. Переважна більшість сплати тарифних платежів на теперішній час здійснюється через електронні мережі або вже після перетину кордону. Фактичні прикордонні перевірки, як правило, зосереджуються на контрабанді та іншій незаконній діяльності і є заздалегідь спланованими акціями.

Занепокоєння стосовно прикордонного контролю пов'язане зі спроможністю митниць ефективно управляти існуючими інформаційними технологічними системами, що використовуються Великобританією і ЄС. Передбачається, що число декларацій, які повинні пройти через митну систему HMRC Великобританії при виході з Митного союзу, перевищить 400 мільйонів на рік, що не може обробити існуюча система.

Економічні оператори, які сьогодні мають справу з митними органами Великобританії, можуть зазнати ймовірних труднощів та перешкод у своїй діяльності. Відтак малі і середні підприємства у торгівлі між ЄС і Великобританією з меншою ймовірністю будуть готові у повній мірі до вирішення проблем, пов'язаних з Brexit. В даний час малі і середні підприємства можуть безперешкодно переміщувати товари без обмежень та контролю. Але у подальшому вони зіткнуться з новими митними та торговими правилами та вимогами, такими як адміністративний і бюджетний тягар імпорту та експорту, включаючи підтвердження походження та митна оцінка.

Існує безліч питань, що стосуються впливу Brexit та які не мають певних відповідей. У будь-якому випадку, як очікується, витрати і затримки, пов'язані з проходженням митного контролю та торгівлею, зростуть як для бізнесу, так і для державного сектору.

У сучасному глобалізованому світі, де торгівля ведеться майже без обмежень, зростає конкуренція між різними територіями як всередині ЄС, так і будь-де поза його межами. Але не всі регіони мають однакові економічні, соціальні та географічні умови, а отже не можуть конкурувати на рівноправній основі. Упродовж років регіональні диспаритети в рівнях розвитку та стандартах життя – які існували ще задовго до створення Співтовариства – повністю були предметом внутрішньої політики держав-членів. Відтоді, як ЄС почав намагатися зменшити ці диспаритети, у цій сфері відбулися значні зміни [13, с.21].

Активізація глобалізаційних процесів, посилення взаємозалежності у зовнішніх відносинах між країнами, зростаючий вплив на внутрішню політику держав інтеграційних утворень надають стимул щодо підвищення значущості національних інтересів під час формування внутрішньої та зовнішньої політик держави, визначенні її стратегічних пріоритетів.

Висновки.

Результати британського референдуму 23 червня 2016 року щодо членства в ЄС та процедури виходу з ЄС ще й на сьогоднішній час залишаються невизначеними.

Жодний із запропонованих альтернативних форматів відносин з ЄС не надає переваг, якими на теперішній час є членство в ЄС. Найбільш чітким компромісом є економічне зростання та питання імміграції [14].

Фундаментальність проблеми полягає в тому, що система, де всі країни повинні безумовно підпорядковуватись набору загальних правил, у тому числі під час їх змін, одноманітно тлумачити та застосовувати такі правила є фактором обмеження внутрішнього і зовнішнього суверенітету членів митного союзу.

Зовнішня торгівля після виходу може зіткнутись з наступними питаннями:

– вільне пересування товарів між ЄС і Великобританією припиниться одразу після набуття чинності рішення про вихід і ЄС, і Великобританія повернеться до використання тарифів СОТ. Застосування тарифів разом із митним оформленням матиме особливий вплив на імпорт харчових продуктів до Великобританії;

– додаткові тарифи і ризики невиконання умов поставок створюють проблеми у всіх ланцюгах поставок і секторах, які використовують товари, вироблені відповідно або в Сполученому Королівстві, або в інших державах ЄС;

– зростання цін дистриб'юторів поширяться по всьому ланцюгу поставок.

За таких умов формування незалежної торговельної політики Великобританії

дає унікальну можливість для оновленого мислення, звільнитись від помилок, які перешкоджали торгівлі у межах ЄС. З іншого погляду дезінтеграція є своєрідним підсумком управління світовою торговельною системою у ХХІ столітті, яка не витримала викликів глобалізації та характерним індикатором тенденцій національної зовнішньоекономічної політики країн.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Стиглиц Дж. Ю. Глобализация: тревожные тенденции / Дж. Ю. Стиглиц. – М.: Мысль, 2003. – 300 с.
2. Антонова О. В. Формування стратегічної компетентності державних службовців України: дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.03 / О. В. Антонова. – Дніпро, 2018.
3. Christopher Chris G. Globalization at a crossroad? / Chris G. Christopher. – Retrieved from: <https://www.supplychainquarterly.com/columns/20161215-globalization-at-a-crossroad/>
4. Rankin J. Would the UK be better off in or out of a customs union? / J. Rankin. – Retrieved from: <https://www.theguardian.com/politics/2019/apr/01/brexit-would-uk-be-better-off-in-or-out-of-the-customs-union>
5. United Kingdom. Overview. – Retrieved from: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/unitedkingdom_en
6. Linstroth J. P. The Brexit Problem / J. P. Linstroth. – Retrieved from: <https://www.counterpunch.org/2019/03/29/the-brexit-problem/>
7. Lee Timothy B. Brexit: the 7 most important arguments for Britain to leave the EU / Timothy B. Lee. – Retrieved from: <https://www.vox.com/2016/6/22/11992106/brexit-arguments>
8. Kottasová I. The UK government says its Brexit deal will hurt the economy / I. Kottasová. – Retrieved from: <https://edition.cnn.com/2018/11/28/economy/brexit-economic-impact/index.html>
9. Baldwin Richard E. Brexit Beckons: Thinking ahead by leading economists / Richard E. Baldwin. – Retrieved from: https://repository.graduateinstitute.ch/record/294129/files/Brexit_Beckons_VoxEU_Baldwin_2016.pdf
10. Continuity in the availability of goods for the EU and the UK – position paper. – Retrieved from: <https://www.gov.uk/government/publications/continuity-in-the-availability-of-goods-for-the-eu-and-the-uk-position-paper>
11. Northern Ireland and Ireland Position Paper. – Retrieved from: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/638135/6.3703_DEXEU_Northern_Ireland_and_Ireland_INTERACTIVE.pdf
12. Rutten Fernand Potential implications of Brexit Customs and trade. – Retrieved from: <https://www2.deloitte.com/be/en/pages/public-sector/articles/Potential-implications-of-Brexit-customs-and-trade.html>
13. Прокопенко Л. Л. Розвиток регіонального співробітництва України в контексті європейської інтеграції / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, І. Д. Шумляєва. – Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2008. – 132 с.
14. European Movement International, The consequences of a British exit from the European Union. – Retrieved from: https://europeanmovement.eu/wp-content/uploads/2016/05/EMI_16_PolicyPosition_Brexit_17_VIEW_FINAL.pdf

REFERENCES

1. Stiglits, Dzh. Yu. (2003). *Globalizatsiya: trevozhnyie tendentsii [Globalization: disturbing trends]*. Moscow: Myisl [in Russian].
2. Antonova, O.V. (2018). *Formuvannya strategichnoyi kompetentnosti derzhavnih sluzhbovtsiv Ukraini [Formuvannya strategic competence of the sovereign services of Ukraine]*. Doctor's thesis. Dnipro [in Ukrainian].
3. Christopher, C.G. *Globalization at a crossroad?* Retrieved from: <https://www.supplychainquarterly.com/columns/20161215-globalization-at-a-crossroad/>
4. Rankin, J. *Would the UK be better off in or out of a customs union?* Retrieved from: <https://www.theguardian.com/politics/2019/apr/01/brexit-would-uk-be-better-off-in-or-out-of-the-customs-union>
5. *United Kingdom. Overview*. Retrieved from: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/unitedkingdom_en
6. Linstroth, J.P. *The Brexit Problem*. Retrieved from: <https://www.counterpunch.org/2019/03/29/the-brexit-problem/>
7. Lee, T.B. *Brexit: the 7 most important arguments for Britain to leave the EU*. Retrieved from: <https://www.vox.com/2016/6/22/11992106/brexit-arguments>
8. Kottasová, I. *The UK government says its Brexit deal will hurt the economy*. Retrieved from: <https://edition.cnn.com/2018/11/28/economy/brexit-economic-impact/index.html>
9. Baldwin, R.E. *Brexit Beckons: Thinking ahead by leading economists*. Retrieved from: https://repository.graduateinstitute.ch/record/294129/files/Brexit_Beckons_VoxEU_Baldwin_2016.pdf
10. *Continuity in the availability of goods for the EU and the UK – position paper*. Retrieved from: <https://www.gov.uk/government/publications/continuity-in-the-availability-of-goods-for-the-eu-and-the-uk-position-paper>
11. *Northern Ireland and Ireland Position Paper*. Retrieved from: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/638135/6.3703_DEXEU_Northern_Ireland_and_Ireland_INTERACTIVE.pdf

12. Rutten Fernand *Potential implications of Brexit Customs and trade*. Retrieved from: <https://www2.deloitte.com/be/en/pages/public-sector/articles/Potential-implications-of-Brexit-customs-and-trade.html>
13. Prokopenko, L.L., Rudik, O.M., & Shumlyayeva, I.D. (2008). *Rozvitok regionalnogo splyvobitnitstva Ukraini v konteksti Evropeyskoyi Integratsiyi*. Dnipro: DRIDU NADU [in Ukrainian].
14. European Movement International. *The consequences of a British exit from the European Union*. Retrieved from: https://europeanmovement.eu/wp-content/uploads/2016/05/EMI_16_PolicyPosition_Brexit_17_VIEW_FINAL.pdf

Квеляшвілі Ірина Миколаївна

Кандидат наук з державного управління
Університет митної справи та фінансів
49000, Дніпро, вул. Володимира Вернадського, 2/4

Kveliashvili Iryna

P.h.D.in public administration
University of Customs and Finance
2/4 Volodymyr Vernadsky Str., Dnipro, 49000

Email: kvelin@ukr.net

Цитування: Квеляшвілі І. М. Brexit: ознаки дезінтеграції митного союзу ЄС в умовах глобалізації / І. М. Квеляшвілі // Аспекти публічного управління. – 2019. – Т. 7 – № 4. – С. 52-62

Citation: Kveliashvili I.M. (2019). Brexit: oznaky dezintehratsii mytnoho soiuzu YeS v umovakh hlobalizatsii [Brexit: signs of disintegration of the EU customs union under the conditions of globalization]. *Public administration aspects*, 7 (4), 52-62

Стаття надійшла / Article arrived: 15.03.2019

Схвалено до друку / Accepted: 17.04.2019